

Omaishoidontuen myöntämisen perusteet:

Toimielinkäsittelyn evästyksen ja
palveluista vastaavien
asiantuntijoiden vastaukset

Palveluiden myöntämisen perusteiden toimielinkäsittely ennen aluehallituksen käsittelyä:

- Nuorisovaltuusto 11.10.2024
- Vammaisneuvosto 17.10.2024
- Palveluntuottajien vaikuttamistoimielin 21.10.2024
- Vanhusneuvosto 22.10.2024
- Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 23.10.2024
- Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 23.10.2024

Palveluiden myöntämisen perusteiden evästyksen toimielimittäin:

**Vammaisneuvosto 17.10.2024, 48 §, Omaishoidon tuen myöntämisen
perusteet:**

Omaishoidontuen toimintaohje ja myöntämisen perusteet

Vammaisneuvosto on huolissaan luokka I:n poistamisesta ja toivoo, että ennen kuin maksuluokan poistamisesta päätetään, toteutetaan vaikutusten arviointi esityksen perusteeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vastaus vammaisneuvoston evästyksiin:

Keski-Suomen hyvinvointialueen tiukassa taloudellisessa tilanteessa tulee tarkastella myös ei lakisääteisten palveluiden myöntämisen laajuutta. Koti- ja asumispalveluiden talousarvion raami edellyttää sopeutustoimia myös omaishoitoon.

Vaikutusten arviointi: Lähtökohtaisesti omaishoidon tuen piirissä on vähän (n. 1 %) vähäisellä avuntarpeella olevia asiakkaita. Tämä on ollut nähtävissä RAI-arviointien perusteella jo vuodesta 2023. 1. hoitopalkkioluokan poistuminen aiheuttaa sen, että omaishoidon tuen piiriin tullaan myöhemmin ja aika omaishoitajana on lyhyempi. Huomioitava on myös se, että pitkällä aikavälillä omaishoidon tuen asiakkuudet vähenevät nykyisestä. 1. hoitopalkkioluokan tuen asiakkailla on avun tarvetta päivittäisissä toiminnoissa. Omaishoito korvaa osin kotihoidon päivittäisiä käyntejä ja digipalveluja. Asiakkaat tarvitsevat usein ohjausta ja valvontaa toiminnoissaan. Heillä on arkisuoriutumisen toisen henkilön päivittäistä avun tarvetta ja sekä IADL-toiminnoissa (välinetaidot) että ADL-toiminnoissa (arkisuoriutuminen) heillä on myös avuntarvetta.

Omaishoidon tuki on harvoin ainoa palvelu, vaan omaishoidossa olevalla on oikeus palvelutarpeensa mukaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Siksi on vaikeaa yksiselitteisesti arvioida omaishoidon tukeen kohdistuvien muutosten vaikutuksia esimerkiksi sen suhteen kuinka paljon muiden palvelujen käyttö lisääntyisi, jos omaishoidon tukea leikataan. On mahdollista, että tukipalveluiden ja kotihoidon palvelutarve tulee jossain määrin kasvamaan. Lisäksi mahdollista on, että joitakin tulee ohjautumaan myös yhteisölliseen asumiseen.

Omaishoidon määrällinen väheneminen vaikuttaa lyhytaikaishoidon paikkatarpeeseen. Tarpeen väheneminen nopeuttaa muun muassa sairaalasta kotiutumista.

Palveluiden myöntämisen perusteiden evästyksen toimielimittäin:

Palveluntuottajien vaikuttamistoimielin 21.10.2024, 37 §:

Palveluntuottajien vaikuttamistoimielin totesi evästyksenään, että muutokset tulee käydä läpi palveluntuottajien kanssa.

Vastaus evästyksen: Muutokset käydään aina läpi päätöksenteon jälkeen palveluntuottajien kanssa yhteisessä tapaamisessa.

Palveluiden myöntämisen perusteiden evästykset toimielimittäin:

**Vanhusneuvosto 22.10.2024, 56 §, Omaishoidon tuen myöntämisen
perusteet:**

Vanhusneuvosto toteaa evästyksenä positiivisena asiana omaishoitajien vapaiden toteutumisen ja omatyöntekijän nimeämisen. Lisäksi vanhusneuvosto nostaa esille huolensa tukevatko toimenpiteet riittävästi omaishoitajien jaksamista.

Vanhusneuvoston näkemys on, ettei aluehallituksen tulisi hyväksyä omaishoidon tuen ensimmäisen hoitopalkkioluokan poistamista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vastaus vanhusneuvoston evästyksiin:

Koti- ja asumispalvelun vastuualueella varhaisen tuen suunniteltu siirtyminen palvelualueiden välillä tulee vahvistamaan yhteistyötä varhaisen tuen ja omaishoidon kesken. Lisäksi vuoden 2025 suunnitelmissa on omaishoitajien valmennuksien sisällön yhtenäinen suunnittelu ja valmennuksien järjestäminen eri puolilla hyvinvointialuetta sekä verkkomateriaalin luominen omaishoitajien työn tueksi.

Keski-Suomen hyvinvointialueen tiukassa taloudellisessa tilanteessa tulee tarkastella myös ei lakisääteisten palveluiden myöntämisen laajuutta. Koti- ja asumispalveluiden talousarvion kehys edellyttää sopeutustoimia myös omaishoitoon.

Palveluiden myöntämisen perusteiden evästyksen toimielimittäin:

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 23.10.2024, § 78: Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta esittää aluehallitukselle hyväksyttäväksi liitteen mukaisen ehdotuksen myöntämisperusteeksi sillä muutoksella, että liitteestä poistetaan omaishoidontuen 1. palkkioluokkaan esitetty muutos 1.1.2025 alkaen.

Vastaus evästyksen: Keski-Suomen hyvinvointialueen tiukassa taloudellisessa tilanteessa tulee tarkastella myös ei lakisääteisten palveluiden myöntämisen laajuutta. Koti- ja asumispalveluiden talousarvion raami edellyttää sopeutustoimia myös omaishoittoon.

Palveluiden myöntämisen perusteiden evästyksen toimitusmääräykset:

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 23.10.2024, § 79: Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta esittää, että ennen kuin aluehallitus tekee asiasta päätöksen tulisi tehdä vaikutusten arviointi omaishoidon tuen 1. palkkioluokan osalta.

Lautakunta toivoo vaikutusten arviointia eri ikäryhmiin ja elämäntilanteisiin kuuluvien asiakkaiden osalta ennen päätöksentekoa. Lautakunta nostaa erityisesti esiin tilanteet, joissa omaishoidon tuen myöntämättä jättämisellä olisi kerrannaisvaikutuksia omaishoidettavan/-hoitajan huollettaviin.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vastaus Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnan evästyksiin

Keski-Suomen hyvinvointialueen tiukassa taloudellisessa tilanteessa tulee tarkastella myös ei lakisääteisten palveluiden myöntämisen laajuutta. Koti- ja asumispalveluiden talousarvion raami edellyttää sopeutustoimia myös omaishoitoon.

Laajamittaista vaikutusten arviointi vaatii laajempaa analysointia eri palvelualueiden kesken. Vammaispalveluiden kokonaisuuden suunniteltu siirtyminen Koti- ja asumispalveluiden vastuualueelle laaja-alaisesta sote-keskuksesta vahvistaa vastuualueen yhteistyötä ja sujuvoittaa asiakasprosessia.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Koontivastaus toimielinten evästyksiin

Omaishoidon tuki

Keski-Suomen hyvinvointialueen tiukassa taloudellisessa tilanteessa tulee tarkastella myös ei lakisääteisten palveluiden myöntämisen laajuutta. Koti- ja asumispalveluiden talousarvion raami edellyttää sopeutustoimia myös omaishoitoon.

Vaikutusten arviointi: Lähtökohtaisesti omaishoidon tuen piirissä on vähän (n. 1 %) vähäisellä avuntarpeella olevia asiakkaita. Tämä on ollut nähtävissä RAI-arviointien perusteella jo vuodesta 2023. 1. hoitopalkkioluokan poistuminen aiheuttaa sen, että omaishoidon tuen piiriin tullaan myöhemmin ja aika omaishoitajana on lyhyempi. Huomioitava on myös se, että pitkällä aikavälillä omaishoidon tuen asiakkuudet vähenevät nykyisestä.

1. hoitopalkkioluokan tuen asiakkailla on avun tarvetta päivittäisissä toiminnoissa. Omaishoito korvaa osin kotihoidon päivittäisiä käyntejä ja digipalveluja. Asiakkaat tarvitsevat usein ohjausta ja valvontaa toiminnoissaan. Heillä on arkisuoriutumisessa toisen henkilön päivittäistä avun tarvetta ja sekä IADL-toiminnoissa (välinetaidot) että ADL-toiminnoissa (arkisuoriutuminen) heillä on myös avuntarvetta. Omaishoidon tuki on harvoin ainoa palvelu, vaan omaishoidossa olevalla on oikeus palvelutarpeensa mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Siksi on vaikeaa yksiselitteisesti arvioida omaishoidon tukeen kohdistuvien muutosten vaikuttavuutta esimerkiksi sen suhteen kuinka paljon muiden palvelujen käyttö lisääntyisi, jos omaishoidon tukea leikataan. On mahdollista, että tukipalveluiden ja kotihoidon palvelutarve tulee jossain määrin kasvamaan. Lisäksi mahdollista on, että joitakin tulee ohjautumaan myös yhteisölliseen asumiseen.

Omaishoidon määrällinen väheneminen vaikuttaa lyhytaikaishoidon paikkatarpeeseen. Tarpeen väheneminen nopeuttaa muun muassa sairaalasta kotiutumista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Koontivastaus toimielinten evästyksiin

Omaishoidon tuki jatkuu:

Koti- ja asumispalvelun vastuualueella varhaisen tuen suunniteltu siirtyminen palvelualueiden välillä tulee vahvistamaan yhteistyötä varhaisen tuen ja omaishoidon kesken. Lisäksi vuoden 2025 suunnitelmissa on omaishoitajien valmennuksien sisällön yhtenäinen suunnittelu ja valmennuksien järjestäminen eri puolilla hyvinvointialuetta sekä verkkomateriaalin luominen omaishoitajien työn tueksi.

Laajamittainen vaikutusten arviointi vaatii laajempaa analysointia eri palvelualueiden kesken. Vammaispalveluiden kokonaisuuden suunniteltu siirtyminen Koti- ja asumispalveluiden vastuualueelle laaja-alaisesta sote-keskuksesta vahvistaa vastuualueen yhteistyötä ja sujuvoittaa asiakasprosessia.